

Адхам ШАРҚОВИЙ

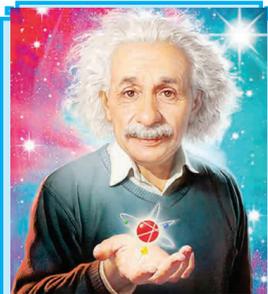
Онажон! Қўлингизни дунё болалари боши узра сийпалаб чиқинг. Зеро, онаси Сиз бўлмаган ҳар гўдак етимдир.

Kitob duniyosi

Маънавий-маърифий, адабий-бадиий, ижтимоий-сиёсий газета

№ 18 (332)
2020 йил
11 ноябрь.
Газета ҳар ойнинг иккинчи ва тўртинчи чоршанбасида чоп этилади.

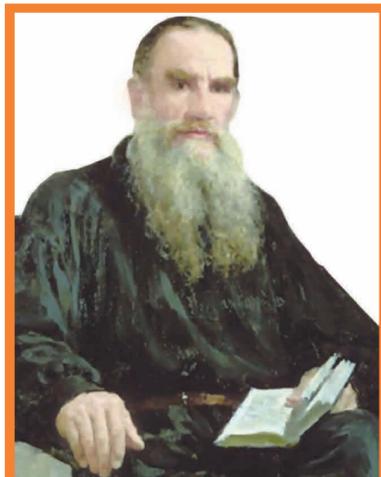

Альберт ЭЙНШТЕЙН, немис олими

Қачондир сизга дунё ва муҳаббат иккисидан бирини танлаш шарт қилиб қўйилса, муҳаббатни танланг! Чунки муҳаббатсиз дунё ҳеч нарсага арзимайди, лекин муҳаббат билан сиз дунёни забт этишингиз мумкин.

Бизни билган билади, билмаган ўзи билади.

Жалолиддин РУМИЙ

Лев ТОЛСТОЙ, рус мутафаккир адиби

Худо ҳеч қачон учта бўлмайди, деганимга мендан черков ҳам юз угирди. Болаларим менинг обрўим билан яшашга ҳақли эмас, деганимга оиламда тентак чолга айландим. Келажақда мен ҳақимда фикр билдирадиган бўлса, уларга Толстойни Муҳаммадчи деб таъништиринг, бошқа исм бегона.

Нобель мукофоти совриндорига айланган ягона москвалик шоир Борис Пастернак шеърхонларга ўзининг илк шеъридан тортиб сўнгги битигигача бутун умри акс этган ғаройиб назмий тақвимини қолдирди.

Виржиния ВУЛФ, инглиз адибаси

Кайфиятим йўқ эди, деган гапга ишонманг. Инсонга нисбатан ҳақиқий муносабат кайфият ёки шароитга боғлиқ эмас.

Франко ЛЕОНЕ:

«БУРЧИМИЗ — ГЎЗАЛЛИК УЛАШМОҚ»

Италиялик муҳандис-дастурчи, ёзувчи ва шоир Франко Леоне, таъбир жоиз бўлса, санъатнинг ҳиссиётларини шеърга туширгувчи ижодкорлардан биридир. Ҳозирги кунда Коратода истиқомат қилаётган ижодкор санъатнинг барча турлари, қолаверса, фалакиёт-шуносликка ҳам қизиқади. Франко Леоне бир қатор мукофотлар, жумладан, "Сальваторе Квазимодо", "Уильям Шекспир", "Вилла Гарбо", "Халқаро адабий мукофот-2019" каби халқаро адабий мукофотларга муносиб топилган.

Бугунги кунда унинг "Италиянинг 102 улугворлиги назмда", "Италияни излаб, шеърлар аро бадиий сўкмоқлар ичра", "Караважонинг ёрқин шеърини" каби китоблари адабиёт илосмандлари томонидан суйиб ўқилмоқда. Шундай экан, бугун биз серқирра ижодкорнинг кўнгли фикрлари билан қизиқиш кўрдик.

— **Муҳтарам Леоне жаноблари, жаҳон адабиётига қўшган энг муҳим ҳиссангизни айта оласизми?**

— Менинг адабиётга қўшмоқчи бўлган ҳиссам бевосита мондиал санъати орқали ўз шеърини дунёни яратиб, деб ўйлайман. Сиз бу услуб билан одамларга бир вақтнинг ўзида ҳам шеърят, ҳам санъат тилида муржаат қилишингиз, айтмоқчи бўлган гапингизни тушунтиришингиз мумкин. Мен кўпроқ ҳандекиллаблес, яъни ўн бир мисралик шеър вазнидан фойдаланаман. Мазкур вазн қадимги италян назмига хос бўлиб, менимча, у орқали халқнинг онгидаги кўхна илдишларни қайта тириктириш, мумтоз сўз санъатидаги яширин маънолар сандигини янада осон очиб мумкин.

— **Ижтимоий соҳаларсиз инсоният қай аҳволда қолган бўларди?**

— Инсоният одамийликдан чиққан кун бу дунё ранглар таровати, шеърятнинг муқаддас кучи, мусиқанинг улугвор оҳанглари ва сўзнинг булоқдек тиниқ кудратидан мосуво, совуқ ва файзсиз жойга айланади. Инсоният адабиётни ўлдирдиш учун, аввало, одамгарчиликдан чиқиши керак. Шеър бу гўзалликдир. Гўзаллик эса Яратганнинг энг асосий сифатларидан бири экани ҳаммага маълум.

— **Нима деб ўйлайсиз, одамлар кундалик ҳаётда шеър билан қай йўл орқали юзма-юз келишлари мумкин?**

— Одамлар кундалик ҳаёт тарзида тинчгина яшай туриб ҳам мутлола завоқи орқали атрофдаги оламдан шеърятни топишлари мумкин. Китоб саҳифалари, фаслларнинг тусланиши, оҳанг таманноси ва санъат асарларидаги фалсафа уларга қалб садосини эшитишга ёрдам беради.

— **Шеърят ижтимоий тармоқлар билан қай тарихи рақобатлаша олади?**

— Мен ижтимоий тармоқларнинг адабиёт ва санъатнинг бошқа ҳар қандай турларини одамларга етказишда яратадиган қўлайликларига қўйил қоламан. Замон ўзгаряпти. Демак, биз ҳам ўзгаришимиз, унга мослашимиз керак. Гўзаллики қай йўл билан бўлса ҳам одамларга етказа олишимиз даркор. Бу — бизнинг бурчимиз.

Шеърят билан ҳеч нарса рақобатлашолмайди

Цемин Итгон ЦАИ, Тайван шоири

— Одамлар кундалик ҳаётларида шеърятга қачон эҳтиёж сезишлари мумкин?

— Дунёда ҳеч кимни шеърятга қизиқтириш, ҳаттоки болаларга мажбурлаб шеърни сингдириш керак эмас. Шеърят ҳамма ерда, ҳар қандай жавонобда мавжуд бўлиб, ҳар ким уни ўзи излаб топиши, кўз билан кўриб, қўл билан тегиниши, эшитиши ёки орзу қилиши мумкин, лекин шеърятга эркин қарашимиз ва у бизга табиий равишда озодлик сари йўл очиб беришини исташимиз керак.

5-бет

Доктор Ража Ражесвари Сеҳа Раман малайзиялик шоир, тадқиқотчи, таржимон, адабиётшунос ва эссеенависдир. Маляя университети фалсафа фанлари доктори, Малайзия таржимонлар уюшмасининг аъзоси ҳисобланади.

— Агар сизда танлаш имконияти бўлса, қаерда яшашни хоҳлардингиз?

— Мен, албатта, Ватаним — Малайзияни афзал кўраман. Малайзия — бой маданий меросга эга мамлакат. Юртимизга турли дин ва миллатларнинг байрамлари ҳисобланган Ҳайит, Хитой Янги йили, Депавали, Рождество ва Гавай кунини сингари маданий ва диний

Ража Ражесвари Сеҳа РАМАН

«Тақдир бизга танловдир»

фестивалларни ўзимизнинг "Очиқ эшиклар"имизда нишонлаймиз, бунда дўстлар, оилалар ва ҳатто етти ёт бегоналар айём эгаларининг уйларига ташриф буюришади. Маҳаллий аҳоли уларга эзу тилаклар билдирган ҳолда уй эгасининг зиёфатида иштирок этади. Малайзияда, шунингдек, таъбингизга қараб анъанавий дейсизми, замонавийми — барча турдаги таомларни топишингиз мумкин. Мамлакатимизда рестороанлар ярим кун, баъзилари бутун кун давомида ишлайди. Ҳар қандай вақтда ва ҳар қандай жойда роҳатланиб оқватланишингиз мумкин. Бундан ташқари, Малайзия зилзила, цунами, довл ва вулкони каби табиий офатлардан холи давлат. Одамлар орасида низолар йўқ. Келиб чиқишимиз турлича бўлса-да, ҳамжихатликда яшаймиз.

Бизнинг юмшоқ қўмли пляжларимиз, орол ва ёмғир ўрмонларимиз машҳур сайёҳлик жойлари саналади. Мана, нега Малайзия менинг севимли масканим бўлиб қолмоқда...

— **Ижод қилиш сиз учун нима-ни англатади?**

— Ижодкорлик — бу янги фикр-лаш, ифода этишининг ўзига хослиги ва ижодий кашфиёт қилиш қобилиятига эга бўлиш, бу — турли чегаралардан ташқаридадаги ҳолат. Ижодкорлик деганда тажриба, тадқиқ қилиш, тахминлар билан ишлаш, тасаввурлар ва маълумотлардан фойдаланиш орқали ижодий иш тутадиган одамнинг сифати тушунилади.

Моҳидил АБДУЛЛАЕВА суҳбатлашди

Усмон ҚУЧҚОР (1953–2017) ТУПРОҚ

1 Бу юртинг тоғлари, сангзорлари кўп, Дарёю сойлари унданда кўпроқ...

2 Донишманд сингари вазмин, атайлаб Тупроққа эгилган толлари кўрдим...

3 Юртинг қисматидан пушмон, надомат, Бехудуд андуҳлар чекиб кетган кўп...

4 Умр-ку чирпираб ўтгучи қуюн, Галма-гал ҳаммага навбат етишгай...

5 Зинапоянинг бошида оқ халатли аёл кўриниши билан Мутал шошиб ўрнидан туради...

6 Муталнинг юраги қинидан чиқиб кетаёзди. У рост айтаяптими? Ахир, Мутал қирқ олти йиллик умрининг йигирма саккиз йилини шундай кутлуг хабар эшитиш орзусида кечирди...

7 Кўча жимжит. Ҳар замон асфальт йўлни еритиб машиналар ўтиб қолади. Негадир улар Муталнинг олдида етай деб қолганда сигнал беришади...

8 «Мен ҳам одам бўлдимми? Ростдан ҳам бахтлиманми? Шуми бахт?» Бу фикр яшин тезлигида калласини пармалаб кириб, маҳкам ўтириб олди...

Расул рангаб кетган дунёми бу ё – Ё Расул ангаган рангларми дунё?..

5 Олис истикболга ўйчан тикилган, Неча бор адашган – зол эрур бу юрт...

6 Мовий дунёлардан бир насим келур, Майин бу насимга ҳавасим келур...

7 Осмон бургутники – бургут наздида. Ердаги ҳаётнинг унга дахли йўқ...

8 «Унутасан, вақт – малҳам», – дединг, Ўл бир йилни кўксимга босдим...

9 Дилни ғамнок, руҳни пок қилар... Мени фурсат даволай олмас...

10 Юз ўғирди сендан тўрт томон, Тўрт томон ҳам сендан чекинди...

ХАЗАРДАН МУЖДАЛАР

Расул Ризо ва Нигор Рафибейли хотирасига. Анорнинг «Сизсиз» хотира-қиссасини ўқиб

1 Кўёш ҳар галгидай чиқиб ботади, Одамлар ўшади, дунё ўшади...

2 Мени ўлдирди ҳар гал қаро тун, Мени тирилтирар ҳар гал тонготар...

3 Расул борки, кўнглинг тўқ экан, Кўрсанг кўнглинг тоғ бўлур, Нигор...

4 Чақирасан... столда очик Шейрларини варақлар шамол...

5 Расул йўқ... Нигора бир кун оқибат Бизнесинг Зулфиядан мактуб этади...

6 Ҳали минг йилларки, Соҳилда ётган Қарғаб бу тошга сув теккани йўқ...

7 Мана, минг йилларки, Соҳилда ётган Қарғаб бу тошга сув теккани йўқ...

8 Кун бўйи не учун кўк кийди осмон, Нечун ботар чоқда кўёш қорайди?

9 Ҳали минг йилларки, Соҳилда ётган Қарғаб бу тошга сув теккани йўқ...

10 Ҳали минг йилларки, Соҳилда ётган Қарғаб бу тошга сув теккани йўқ...

11 денгизнинг қаъридан келган – Шоҳона шамолни кўтариб бошга...

12 Мухофиз киприклар кўзни асрайди, Асрайди гиптиллаб айланган ёшни...

13 Тарихим, ҳой олис-олисим менинг, Бнтигим, ҳой тили ғалисим менинг...

14 Ҳали минг йилларки, Соҳилда ётган Қарғаб бу тошга сув теккани йўқ...

Зинапоянинг бошида оқ халатли аёл кўриниши билан Мутал шошиб ўрнидан туради...

май қолмайди. Ундан кейин нима бўлади? Эйтиборхоннинг ҳоли нима кечади? Ана шуни ёмон!

қоларди. Яна бир йил ўтди. Мутал қарий бошлади. Эйтиборхон назарида, илгариги чақнаб турган кўзлариди...

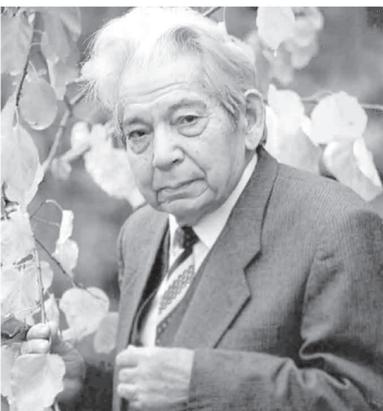
хўрсиниши куч билан босиб қайтарди. Анграйиб қолган эрининг кўзига қарамай, уйга кириб кетди...

ёқ-бу ёғини титкилай бошлади. Хат. Шошиб олди, шошиб ўқий бошлади:

КўЗЛАРИНГДА ЎТ БОР ЭДИ

Ҳикоя ни кулги билан, хандон кулги билан енгш керак. Эйтибор бошқа йўл тополмади. Мутали бахли қилишининг бирдан-бир йўли шу эди...

Санд АХМАД (1920–2007), Ўзбекистон Халқ ёзувчиси, Ўзбекистон Қаҳрамони

сам, ота бўлибсиз. Бу қандай бахт, бу қандай бахт! Севинчдан юрагим ёрилай деди. Ўтиб ухлолмади...

Эдвин Олу БЕСТМАН, либериялик шоир ва ёзувчи

КЕЛИНГ, ЛИБЕРИЯГА!

Хуш келдингиз Либерияга! Бунда ҳамма нарса қулар – сеvgи синиқлари каби ғайритабиий воқеани бошидан кечирди. Унинг ўз ҳолига ташлаб кўйилган ўй-фикрлари бу дамда занжирдан ҳалос бўлган ит мисоли дейдиган, ўз соҳибларини назар-писанд қилишмасди. Қизиги шундаки, айна бефайз ва беҳаловат лаҳзалар Эйнштейнни умр бўйи интилан-у, аммо рўйбега умиди сўнгган орсуси билан қовуштирди. Киприк қоққудек фурсат ичиди у макон эврилишига гоҳ бўлди, унинг нигоҳи, худди сиз ушбу варақни чор тарафдан кўриб турганингиздек, ўзга оламини бир бутун қамраб олди. Гўёки ўша олам билан бир башаётган олам ўртасида кўринмас бир девор бордек ўзининг учқур тафаккури қанотида тобора кўкка юксалиб бораётган инсон ногаҳон шу деворга пешонасини уради-да, парвоз ниҳоя топади. На Афлотун, на Фисоғурс, на Данте, бугун ҳаёт бўлганларида ҳам, ушбу деворни ишғол қила олишмаган бўларди, илло, бизнинг миямиз бундай ҳақиқатларни сиздиррига қодир эмас.

Эдвин Олу БЕСТМАН, Либерия шоири. Кўплаб халқаро мукофотлар соҳибдори. Бир нечта антологиялар, “Ибтидо”, “Ёмғир томчилари” каби китоблар муаллифи. Қурилиш муҳандислиги бўйича Стелла Марис Политехника институти доценти.

Семилоре Киласодан сўнг ҳар сафар Фейсбукка бўйлаган пайтим, ўхшар белгилар – зулматда изларим кўраётганга. Сўнгра кимдир бўғизлаб турган ва юраги ҳаста кўкрагим ичра бир буюмга ўхшар хабарлар. Эҳтимол, бузилган тенглама каби илдишлар мавҳум уларнинг. Энди менинг саҳифам – муҳаббатим изҳор этилган ҳамда туйғуларим ўқчидиган уй.

Яшил чироқларим пайдо бўлганда ҳар сафар ўлик қул сингаири йўқотиб кўярман беҳол ўзимни. О, унинг кўзлари! Сўнгра кимдир бўғизлаб турган ва юраги ҳаста кўкрагим ичра бир буюмга ўхшар хабарлар. Эҳтимол, бузилган тенглама каби илдишлар мавҳум уларнинг. Энди менинг саҳифам – муҳаббатим изҳор этилган ҳамда туйғуларим ўқчидиган уй.

Суҳбат куришга ҳарчанд уринмайин бекордир бари! Кўрқаман... кўрқаман қачондир унга мен керак бўлмоқдан, севилмоқликдан. Гарчи таббасумли хабарлар йўллар, гарчи чорлар мени маънос жиммайиб ва умид қиламан, бу – унинг эмас, бошқа бир одамнинг ҳарир кулгиси. Мен – кушман! Озодлик излаган қафас ичидан... Парча-парча бўлган қанотларимни ҳазонлар мисоли сочмоқлик – оғир! Шунчаки... шунчаки чарчадим, холос. У қизни ҳеч қачон севолмадим ман...

Мен – қушман озодлик излаган

КЕЧИРА ОЛАРМИ БИЗНИ АВЛОДЛАР?

Бу шаҳар – ёмғир ёғишини кутётган ўлка, Болаларнинг танаси – тирик қайғуси, расмлари – муаллақ орзулар чизилган қафас. Устпирин қизлар онадир... Қотиллиғу гиёҳвандликка, кўча тилларига бурканган йўллар. Барчаси ўхшар ташландиқ чиқиндиҳонага, барчаси чиркин ва тарқоқ. Бу эса менинг уйим, бунда на зўравонлик бор, на очлик. Фақат мусофирлик уйғонар беҳос ногора зарбалари каби плаваанинг товушларидан. Уйларимизни суе босар... бу шаҳарчада коррупция – биринчи рақамли гўзал фуқаро! Тушлар тугилишга улгурмасидан о, юлқиб олинган чақалоқлардир. Ҳаво хаёф-хатарга тўлган ва бизлар

нафас олмақликдан кўрқиб яшаймиз. Балки севгимизни йўқотгандирмиз... Афсус, кечира оларми бизни авлодлар?

ЗИНҲОР ТОШ ЭМАСДИР МУРҒАК БОЛАЛАР

Болаларнинг юзи – жарнома, яраларга ботгандир, мудҳиш! Ва синиққан улар – жанг майдонида ёлғиз қолган аскар мисоли. Болаларнинг фикри – қадимий кулба, жароҳатлар билан тўлган деворлар. Ташқарига чиқолмас кўз ёшлар, эшикларни излаб тўлғонар сарсон. Болаларнинг боши – бу мактуб, қонига бўйланган адоқсиз хатлар, орзулар қаърига – ҳур хайларга чўкиб кетган улар безовта қалб-ла. Болаларнинг юраги – шеърият,

ухлайдир яширин шеърлар пинжида. Лек ундаги ўчмас шиддати ва нафратга тўлган туйғуларини тўқмоқдан кўрқадир бари ноилж. Болаларнинг вужуди – мурда! Бўрондир! Жимланган ва синган онг парчалари конвертга ўралган – ҳеч ким ўқимас... Болалар – студия, саноксиз элегиялар ўқиладиган. Бу ерга ташриф буюрмайди сеvgи ҳеч қачон. Уларнинг кўз ёши қарерга кетар? Тушлари, қичқириқлари оқиб кетажакдир қай жавонибга? О, замин! Эй башар! Шафқатсиз замон! Бир қаранг, болалар – ўқилмаган ҳикояларга, оғриқларин кўринг, ўхшар барчаси битмас жароҳатнинг тилсиз расмига.

Инглиз тилидан Муҳаммад СИДДИҚ таржималари

Кўз оқшомларининг бирида Альберт Эйнштейн Пристон (Нью-Жерси штати) йўлкалари бўйлаб кезиб юраркан, бир ғайритабиий воқеани бошидан кечирди. Унинг ўз ҳолига ташлаб кўйилган ўй-фикрлари бу дамда занжирдан ҳалос бўлган ит мисоли дейдиган, ўз соҳибларини назар-писанд қилишмасди. Қизиги шундаки, айна бефайз ва беҳаловат лаҳзалар Эйнштейнни умр бўйи интилан-у, аммо рўйбега умиди сўнгган орсуси билан қовуштирди. Киприк қоққудек фурсат ичиди у макон эврилишига гоҳ бўлди, унинг нигоҳи, худди сиз ушбу варақни чор тарафдан кўриб турганингиздек, ўзга оламини бир бутун қамраб олди. Гўёки ўша олам билан бир башаётган олам ўртасида кўринмас бир девор бордек ўзининг учқур тафаккури қанотида тобора кўкка юксалиб бораётган инсон ногаҳон шу деворга пешонасини уради-да, парвоз ниҳоя топади. На Афлотун, на Фисоғурс, на Данте, бугун ҳаёт бўлганларида ҳам, ушбу деворни ишғол қила олишмаган бўларди, илло, бизнинг миямиз бундай ҳақиқатларни сиздиррига қодир эмас.

Сиз менга кераксиз. Бу ерга асли шунинг учун келганман. – Мен керакман?! Нима гап ўзи?! – Менга кераксиз, – такрорлади занжи, – бир муҳим иш юзасидан. Буни фақат қулоғингизга айтишим мумкин. Айна дамда тун пардаси янада қуюқлашган, бунга сари занжининг тишлари олдингидан ҳам оппоқроқ қуринарди. Занжи Эйнштейннинг қулоғига энгашди. – Мен – жон олғувчи фариштаман, – шивирлади у, – жонингни олгани келдим. Эйнштейн бир қадам ортга чекинди. – Менимча, – деди у овози жиддийлашиб, – менимча, кўпроқ ичиб қўйганга ўхшайсан, огаини. – Мен – ўлим фариштасиман, – таъкидлади занжи, – қара... У жонли девордан ям-яшил бир новдани синдириб олди. Орадан лаҳза ўтмай унинг қоп-қора кўлларига яшнаб турган баргларнинг ранги синиқди, сўлишга тушди, сўнг эса кулга айланди. Занжи бир пуфлаб кафтидаги кулни кўкка совурди. Эйнштейн бошини эгди. – Жин чалсин! Демак, куним битибди-да...

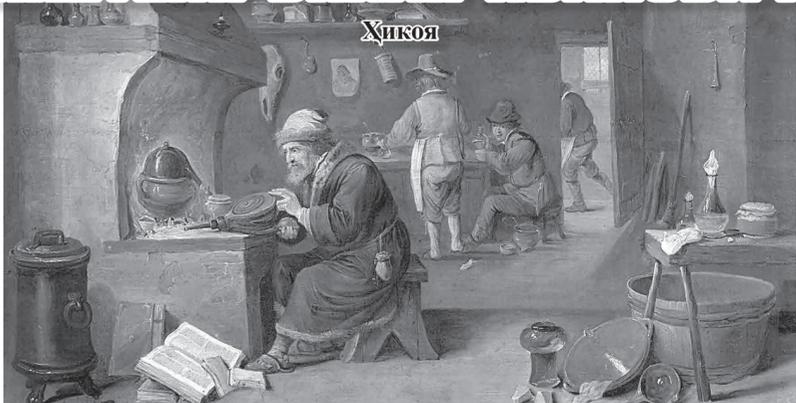
лар учун кони фойда. Ўттиз йилдан бери шунинг устида тер тўкаман. Орзум ушалмай деганда-я... “Занжи” ишлайди. – Бир ой дейсанми?.. Майли, аммо муддатинг етгандан сўнг қочиб қолишни хаёлингизга келтирма. Осмонга чиқсанг, оёғингдан, ерга кирсанг, қулоғингдан тортиб оламан. Эйнштейн яна нимадир демоқчи бўлиб бошини кўтарганида, суҳбатдошидан асар ҳам топмади. Бир ой деганлари ҳижрондаги ошиқ учун қанчалар кўп муддат бўлса, ажалини кутаётган бечора учун сониядан-да қисқа экан. Сония нима бўпти, бир нафас сингари шиддаткор ва аниқ. Мана, у ўтди-кетди. Эйнштейн ваъдасига вафо қилиб, белгиланган жойга йўл олди. Уша бензоколонка, ўша ўриндик, унда “занжи” ўтирибди. Фақат бу сафар у комбинезони устидан ҳарбийлар камзулини кийиб олган: ахир, ҳаво совиб қолган-да. – Мен келдим, – деди Эйнштейн унинг елкасига туртиб. – Қалай, ишларингни битирдингми? – Йўқ, тугатолмадим, – оғир ҳўрсинди олим, – менга яна бир ой муҳлат бер! Қасам ичаман. Бу нафас тугатман. Ишон, куну тун қулдек ишладим, барибир улгурмадим. Аммо арзиманг иш қолди. “Занжи” орқа ўтириб ўтирган ҳолатида елка қисди. – Сиз – Одам болалари, ҳаммангиз бир гўрсиз. Сизга мудом нимадир етишмайди. Сира бировдан миннатдор бўлмайсиз. Бир сония ортиқроқ яшаш учун тиз чўкиб оёқ ўпишга-да тайёрсиз. Бахона топишни-ку қийиб кўясиз. – Мен қилаётган кашфиёт ўта мураккаб. Ҳали инсон зотига насиб этмаган... – Булди, биламан, биламан, – гапни шарт кесди “занжи”, – ҳикмат тоши яратмоқчисан, шундайми? Шундан сўнг ҳар иккиси жим қолишди. Сертуман, совуқ кузак оқшоми этни жунжуктиради. Бундай тунда уйда ётганга не етсин. – Мен нима қилай энди? – сўради Эйнштейн. – Бўпти, кетавер... Лекин бир ой кўз очиб юмгунча ўтиб кетайди. Чиндан ҳам бир ой кўз очиб юмгунча ўтиб кетди. Вақтнинг бу қадр очофатлиги шунда билинди. Уша декабрь тунда изғирин эсар, яккам-дуккам чиринди ҳазонларни ўйнатар, олимнинг бош кийими остидан чиқиб турган оппоқ сочларига чангал соларди. Уша бензоколонка, бу сафар ўриндикда бошига қалин салла ураган уша “занжи” совуқнинг зуридан дилдираб ўтирарди. Эйнштейн унга яқин келиб, елкасига дадил турди. – Мен келдим. “Занжи”нинг совуқдан тишлари тақирлар, камзулига ўраниб олганди. – Ҳа, сенмисан? – Мен. – Демак, тугатибсан-да? – Худого шукур, тугатдим. – Юз йиллик уйини интиҳо топибди-да! Ҳар ҳолда армонинг қолмагандир? Бокийлики сирини очгандирсан? – Ҳа, – Эйнштейн жилмайиб жавоб қилар-

Дино БУЦАТИ (1906–1972), италиян адиби

– Албатта, келишганмиз-ку. “Занжи” илкис сакраб турди ва шундай қаҳқаҳа отдики, фақат иблисгина бундай қулиши мумкин эди. Кейин ўнг қўлининг кўрсаткич бармоғи билан Эйнштейннинг қорнига бир туртганди, у мувозанатини йўқотиб, оёғида зўрга туриб қолди. – Яхши, яхши, кекса қароқчи... Уйингга жўна, тез бўл, югур, бу совуқда ўпкангни олдириб қўймасингдан... Ҳозирча менга керагинг йўқ. – Мени қуйвормоқчимисан? Унда бу кўрсатган хунарингни қандай тушушини керак? – Буларнинг барчаси ишининг тезроқ тугатишинг учун эди, вассалом. Мен мақсадимга эришдим... Сени шундай кўрқитганимда, ким билсин, у яна қанча чўзардинг?! – Менинг ишим?... Бунинг сенга нима қизиги бор? “Занжи” тиржайди. – Менга-ку керак жойиям йўғ-а... Кўрмайсанми, раҳбарият, ер ости дунёсининг ҳукмдори – устозим иблис... Унинг айтишича, аввалги кашфиётинг ҳам шайтанат дунёси учун катта фойда берган. Бунда шахсан сен айбдор бўлмасанг ҳам, шундай бўлгани рости. Сенга бу ёқадими-ёқмайдами, ихтиёринг ўзингда, жаноб профессор, лекин кашфиётинг жаханнамга мислсиз фойда олиб келди... Энди янги кашфиётингдан фойдаланишни ўйлапмиз. – Бўлмаган гап! – норози чинқирди Эйнштейн. – Дунёда ундан безарарроқ нарса бор эканими? Бу шунчаки формула, мутолқ мавҳумият, холос... – Яшавор, – қичқирди иблисвачча яна олимнинг қорнига туртаркан. – Яшавор, азамат! Сенингча, мени бу ёқка ўйнагани юборишганими? Уйлайсанки, улар хато қилишганими? Йўқ-йўқ, сен яхши ишлайдинг. Зулматдаги оғаларин сендан фурсанд бўлишайди энди!.. Эҳ сен билганингдайди!.. – Нимани, нимани билганимда эди? Аммо иблисвачча фойда бўлган, атрофда на бензоколонка, на ўриндикдан нишон бор эди. Ёлғиз тун, изғирин шамол ва узок чорраҳадаги автомобиль чироқларигина кўзга ташланарди... Рус тилидан Узоқ ЖўРАҚУЛОВ таржимаси

ЭЙНШТЕЙН БИЛАН ИБЛИСВАЧЧА

мал бир африкаликни ўзида мужжасам этгани кўзга ташланди. Тун қоронғусида жилмаяркан, маржондек тишлари ярқираб кўринарди. – Жаноб, – деди у, – сизда гугурт топилмайдими? – ва чўғи сўнгган сигарета билан унга яқин келди. – Чекмайман, – Эйнштейн жавоб бера туриб тўхтади, тўғрироғи, уни қизиктириш ва ҳайронлик тўхтатганди. Шунда занжи сўради: – Балки менга май пули берарсиз? У мизратерақдек найнов, навқирон, устига-устақ, сурбетгина эди. Эйнштейн чўнтакларини тимиришқилади. – Билмадим-да... Ёнимда сариқ чақаям топишмас-ов... Сайрга пул олиб чиқадиган одадим йўқ... Ростини гап, афсусдаман... – деркан кетишга чоғланди. – Шунисигаюм қўлуқ, – деди занжи, – аммо маъзур тутасиз... – Яна нима? – малолланди Эйнштейн.

Қандай қилиб – шу ахволда, тун қоронғусида, йўлнинг қоқ ўртасидами?! – Менга шундай буюрилган. Эйнштейн атрофига олазарак боқди, тирик жондан нишон йўқ эди. Ҳаммаси аввалгидек: узун йўлак, пастилкада чироқлар милтирайди, чорраҳа томондан автомобиллар қизил кўзларини тикади. Фалак гўмбазиди юлдузлар жимири, Зухро юлдузи кўйи инган. Эйнштейн чуқур тин олиб деди: – Менга қара, биродар, бир ой муҳлат беролмайсанми? Тугатолмаган бир муҳим ишим бор, шуни яқунлаган куним келсанг дегандим. Ўтинаман фақат бир ойгина... – Кашф этмоқчи бўлган нарсангни, – таъкидлади “занжи”, – мен билан борадиган жойингда сўзсиз топсан. – Бу бошқа-бошқа нарсалар: у дунёда меҳнатсиз топиладиган кашфиётнинг қиймати нима бўларди? Менинг кашфиётим эса одам-

Цемин Итион Цай асли хитойлик бўлиб, Тай-ванда яшаб ижод қилади. Халқаро миқёсдаги кўплаб адабий мукофотларга сазовор бўлган...

Цемин Итион Цай:

Шеърият билан ҳеч нарса рақобатлашолмайди

Жаҳон адабиётига кўшган энг муҳим ҳиссангизни айти оласизми? - Жаҳон адабиётининг шарқшуннос олим сифатида ўрғанишга ва таҳлил қилишга астойдил бел боғлаганман.

тақдим этиш учун қўлимдан келганича ҳаракат қилдим. Дунёнинг турли мамлакатларида шахсий адабий ёзмаларимни нашр эттирдим...

забланиб учивади. Фақат йўналишни тополмайди.

Сизнингча, шеърият ижтимоий тармоқлар билан рақобатлаш олади?

Шеърият ҳеч қачон, ҳеч нарса билан рақобатлашмаслиги керак, деб ҳисоблайман. Шеъриятнинг гузаллиги гўёки тоғлар тубида, дарё каби осмонда...

Андрей ФЕДОРЕНКО, Беларус адиби

1964 йилда туғилган. Минск маданият институтини (ҳозирги Беларус давлат маданият ва санъат университети) тамомлаган.

Ёш оқшомида, тун ярмига яқин бир пайтда Минскдаги кўп қаватли уйлар ўртасидаги ҳовлида киб киши пайдо бўлди.

ишиш, ухлаш, табиий ҳолатларини чиқариш, қовушиш, ўзларига ўхшаганларни дунёга келтириш...

оловданми, симёғоч фанорини шуъласиданми, булут ортидан мўралаган ой ёдусиданми...

ИСТЕЪДОД

Хикоя

Умид боғлаб бўлмас, бедаво оварлар, ўтакетган қобилиятсизлар тўдаси! 17-18 ёшларига келиб хирслари етилиб улгурган қизлар...

юзини аниқ кўролмади, лекин негадир болаларча ирқит бўлса керак, деб ўйлади. Унга аввало қўннинг сиагет тутунини - шу жирканч, пастхак, сафсата ва...

бастакор мусиқа ёзмастан, расом сурат ишламасдан туролмаганда, у ҳам севайи яшолмаганлиги учун севарди.

Уларнинг келажаги қандай бўлиши аниқ. Роман ёзишмайди, суратлар чизишмайди, симфония яратишмайди, спорт рекордлари қўйишмайди...

У фаршида эмасди. Ахир Ху-дога фақатгина фаришталар ёқади, деб ким айтди? Қолаверса, авлиёлар яқинларига муҳаббат бериш ҳақида кам ўйлайдилар...

Элчи кўрди, туншундики, қиз - катта бир истеъдод эгаси. Рассомлик, ёзувчилик, бастакорлик, сиёсатчилик, мейморлик, спортчилик истеъдоди бўлади...

Ер юзиде ўтарсиз яшаб, Кўр чувалчанг каби судралиб. Сизга атаб эртрак айтишмас, Сизга на бир кўшиқ аташмас!

Шу пайт тўсатдан худди ўша қизнинг юзлари гугурт чўпидаги

Рус тилидан Рисолат ҲАЙДАРОВА таржимаси

Яшира олмаган сен бу йўлларни

Кўҳна қишлоқ

Бир кеча ярмида ифорга тўла Ва булоқ сувийо сариқ чечаклар юрти - Қишлоқда Ва сиёҳ ўрмон тубида, Оят жарлигида...

Қадамлари недан кетмас адашиб Нурли дарчаларнинг шамолларида? Кўзлари чоқдири, Тушсам - ўларман Ва бирдан...

Ва истак шамолин титроқларида Туғилар Арасту... Туғилар Арастуга йўналган нафрат. Уйсиз мушукларнинг ғуссаи каби Қайноқ шодлик...

ЎРИҚЗОР

Бўрон қандоқ ғамгин, Қор ёғар ҳоргин Кўзларда илиқлик жимирлаб титрар Ва шамол увиллар ваҳшийлар каби -

ТУН

Тунни куттирмайлик... Шивирлади у, Мен ҳам жавоб бердим жимлигим билан! Ғамгин куй мароми янглиғ бир текис...

ЛАХЗА

Қулогимни ёрди қадим ёлгонлар - Саҳрони гулзор деб алдашди мени. Набараднинг гулгун қиёфасини Кўтариб кезганда кўчаларни мен...

Сўхбатдош ва таржимон: Муҳаммад СИДДИҚ

Ал Саррантино билан ҳикоя антологиялари ҳақида бахшлаётгандик. Саррантино бири замондош даҳшатли ҳикоялар, иккинчиси эса замондош фантастик ҳикоялардан иборат бир жуфт антологияга...

тоифа бор. Уларни фақат яқинлашиб келаятган иқтисодий инқироздан соғ чиқиб йўллари, ўзига нисбатан ишончини ошириш бўйича маслаҳатлар, қиморда ютиш сирлари...

ҳар нима қилиши мумкин бўлган чексиз ихтидорна ва мангуликка қадр узанган хаёл кенгликларини тўхфа қилади. Ҳикоялар бу...

Ва аста-секинлик билан бу истак қатъийлаша борди. Болалиқда катталарнинг менга бирон нарса айтиб беришларини талаб қилиб қулоқ-мияларини еб юборардим.

Албатта, орамизда китоб ўқимайдиганлар ҳам бор. Тўқсон ёшларни уриб қўйган бир танишим бўларди. Ёзувчиликни билгач, менга анча аввал, ҳатто мен туғилмасимдан ҳам олдин бир китобни ўқиб бошлаганини, аммо охиригача ўқий олмай ташлаб қўйгани...

Нил ГАЙМАН, америкалик ёзувчи

Тўрт офиз сўз

Тўрт офиз сўз билан хикоя антологиялари ҳақида бахшлаётгандик. Саррантино бири замондош даҳшатли ҳикоялар, иккинчиси эса замондош фантастик ҳикоялардан иборат бир жуфт антологияга...

Узим ҳам бир неча йил аввал катталар ва болаларнинг китоб ўқиши бирдек зарурлиги ҳақида анча гапиргандим. Мендан кўра кучли гапларни айтганлар ҳам кўп. Миямада бирдан чироқ ёнгандек бўлди ва ўша чироқ нурида унга жавоб ёздим:

Бизнингча, тасаввур рўзгорини сўз орқали бутлайдиган сўзбозларнинг арзон эҳтиёжларини қоплашдан кўра кўпроқ ишга қодир. У мавжуд воқеликка кўзгу тутиши, воқелик тизгинини ва шу ҳодиса тоза сақлай олиши мумкин.

Орадани биров вақт ўтгач, китобларни танлаб ўқийдиган бўлдим. Биринчи марта китобни охиригача ўқишим шарт эмаслигини тушунган кунимни ҳозиргидек аниқ эсламан. Бир ҳикоянинг фақат ҳодисот эмас, балки менга кераксиз ғояни ичимга синдириши мумкин бўлган ғояни ҳам ифодалаши мумкинлигини бирдан сезиб қолгандим ўшанда.

Агар мен кутубхона деворига нимадир ёзолсам, менимча ёзганим иқтибос бўлмасди. Одамларга ҳикояларнинг қудрати ва тирлик сабабини эслатган бўлардим. Ҳикоя ёзган ҳар ким эшитмоқ истаган тўрт офиз гап эканини. Унга қилаётган ишнинг фойдалли эканини, кейинги саҳифани очиб ўқивчи сўзи: "...ҳўш, кейин нима бўлди?" деган саволни ёзардим.

Шундай қилиб, жаноб Саррантино билан антология ҳақида эълон бердик ва ҳикоялар бирин-кетин биз томон оқиб кела бошлади. Баъзилар бу олий адабиётга хиёнат деб ўйлади, бошқалар эса бизга ёрдам қўлини чўздди. Биз бу антологияни тайёрлаш жараёнида кутубхона кутулганлик ҳодисасининг асли нима эканини ўргандик. "...ҳўш, кейин нима бўлди?"

Орамизда фақат реал воқеаларга асосланган ёзилган асарларни ўқийдиган китобхонлар бор. Улар қўлимча саёҳат қундалиқларини мутолаа қилишади. Ва шеърдан бошқасини ўқимайдиган дўстларимиз ҳам бор. Билгимини оширай деб ўқийдиган

Сиз эртрак айтиб бера туриб жим бўлиб қолганингиздаги болаларнинг ширин тилидан тўқилувчи тўрт офиз сўз. Айтилса-айтилмас, одамларнинг эътиборини сиз - ровийга қаратувчи сўз шаклидаги икки жуфт кўз: - Хўш, кейин нима бўлди? Ҳикоя қилиб бериш завқи кимлар учундир тасаввур кучининг, дунёдан, мавжуд ҳоргин воқеликдан овоз бўлиб буткул янги дунё куриш завқи билан баробардир. Ал Саррантино билан сўхбатлашаркан, жамият қўйган чегаралардан чарчаган фақат мен эмаслигимни ҳис қилдим. У пайтлар китоб дўконларидаги бўм-бўш, одамсиз даҳизлар одамларга бошқачароқ, янгироқ ҳикоялар кераклигидан далолат бериб турарди. Мен адабиёт ва тасаввур атамаларини жондан ортиқ севаман, чунки у ёзувчига ичида

Миллионларча сўз миллионларча шуурга илҳом бериб юбориши қандай ажайиб, тўғрими? "Минг бир кеча"даги Шахризода каби ҳикоя тўқий туриб келажакда ровий деб аталмоғини билмасан ва билмай туриб ҳикоятлар олами узингдан кейингиларга мерос қолдирсанг... Сиз ҳикоя муаллифига раҳмат айтасиз ва кейинги саҳифага ўтасиз. Ишонинг, сизни нималардир кутиб турибди. Қани, кейинги саҳифани очинг.

Октябрь, 2019 Инглиз тилидан МИРЗОҲИД таржимаси

Соямни учириб кетма, шаббода

Оқшомнинг пинжидан ўрлайди афсун, Дарахт ёзиб бўлар сўнги хатларин. Яхлаган кафтига кўхлайди мавсум, Яшаган умрига сўнгсўз ахтариб.

Бурчак-бурчакларга имлайди оқшом, Тўёнга бўялди чинорлар – дарвеш. Кафтлари мурдашўй моторлар оқсоқ, Ҳансираб самога йўллайди қарғиш.

Мажнунтол – кокили тошиб турган қиз, Эриниб шамолда тарар сочларин.

Доядай хайикдим, фикратим ўжар, Кимнидир излайман кўкни ахтариб.

Ташқарига отиламан... Ҳалаён қоплаган, бесаранжом дунё кўйнида эмизикли боладай қавш чайнайман. Ташқари... Кўзимга суртилган афсун-да ачиштирар қароқларимни,

Темурбек ТОИРОВ

сочларини қайтар энамнинг, қировдай эриган оқ сочларини. Тийилишни ўргат, шаббода, ўзим кузимни тийай ўрликдан.

Сарқаш тун. Чодирга бекинди тушлар, Гуноҳдай қовжираб ботиб борар ой. Тўлғониб балиқдай чалади хуштук номусини дорда қуритган чирой.

Гулхәй АНОВОВА

Сенга ном ахтардим, кўлмақларда маст Титраган, чайқалган, эй акси хилол!

Ўзимдан оқлаб кетган қўланкам Ҳалқоб қучоғига тўш урар атай.

Кўларимдан топмас бир томчи ёшири Оч қолган қуш каби ёприлган ёғду. Энди топинмоққа мадорим етмас, Мени ишғол этди ўзга бир жоду.

Тобора руҳингни ишғол этар тун

Пастга тушай, десам, ер жуда узоқ. Шифтга чиқай, десам, куйлар чирок.

Билмайман, Эшикдан нарида не сир? Билмайман, Ортимда нелар ошқора?

Сўнг дамда уйғондим, Томонларимни қуршаган асосат мени маҳв этди.

Яна уйғонаман... Гудаклар куй чалар эди саҳнада, Эғнида йўқ эди ҳеч қандай либос.

О, шу дам бастакор бўлсаидим агар, Балки яраларди янги бир оҳанг.

Қизнинг қўйлагиди оқарди наво Ва куйга жўр бўлар гудаклар рақси.

Сўнг дамда уйғондим, Рухимда сокин кезинган оҳанглар мени маҳв этди.

Тобора руҳингни ишғол этар тун, Тобора мойилдир гуноҳга жисминг.

Ёзга кириб борган кечаларингда Кўрқув лаззатидан бўлурсан қарахт.

Ва сенга эргагар исми ноаён Бинолар эғнидан ёғилган фараҳ.

Қай битта Худодан тўкилдинг бегард, Қай Тангри тинглади бегариз додинг?

Ва шамоил илоҳи излайди маскан Недандар ғазабноқ, недан норизо.

Эй, қуёш тафтини интизор кутган, Шу кеча парвозинг этгин тасавуру.

Тобора руҳингни ишғол этар тун, Тобора мойилдир гуноҳга жисминг...

Ҳолин сўрамади ҳеч битта одам Қуёш оташида ланжланган толнинг.

Қай вақт орасида кетганди бадар Борлик нафасида ҳовурланган руҳ?

Отам деворларга "қуф-суф" ўқирди, Ассарин дер эди бало-қазодан.

Яна нелар кечди вақтинг ортида Кўзга чалинмаган ҳислардан бўлак?

Ва яна сездингни руҳингга чуқур Сингил бораётган ёғир тафтини?

Тушинг, кимнидир безовта этмас Сеннинг бор бисотинг – намчил туйгулар.

— Турақолсин энди, улар қайтамуз дейишяпти! — Нима? — Фазлиддин кўзларини уқалаб, аранг бошини кўтарди.

Холийев САФАРОВ

— Бўпти, ҳозир чиқаман. — Фазлиддин эрини ўрнидан турди ва даразага қаради. Қалин дарпардалар орти қил-қизил.

— Почча, сиз тўрдан ўтиринг, — деди юқоридаги бўш столни кўрсатиб. — Йўғ-е, бўлади шу жой. Ўзинг ўтавер.

чиқиб кетди. Аслида ҳазиллашмоқчи эди, қорвун туширди. Энди гапни ўнглаб ҳам улгурмасдан Умида унинг олдига чойнакни қўйди.

— Эрталабдан бир кесатмаса бўлмади-а? — Беихтиёр Умиданинг лабларига ним табас-сум югурди. — Турақолсин энди.

— Раҳмат, келин, қўлингиз дард кўрмасин, — почча юқоридаги гапларни текисламоқчидек тилғоламалик қилди. — Ўн кундан бери бу ерга келиб, кетиб юрибман, лекин рўзгорингиздаги тартиб-интизомга қўйил қолдим.

— Фазлиддин артина-артина ошхонага келди. Қараса, дастурхон тузалган, столнинг бир томонида опаси билан поччаси, бир томонида ўзининг икки ўғли, она, энди муаммо йўқми?

олмагин-у, хотинингн жуда эркалатиб юборибсан. Тўғри, сен уни яхши кўриб олгансан, лекин бундай бошинга чиқарма.

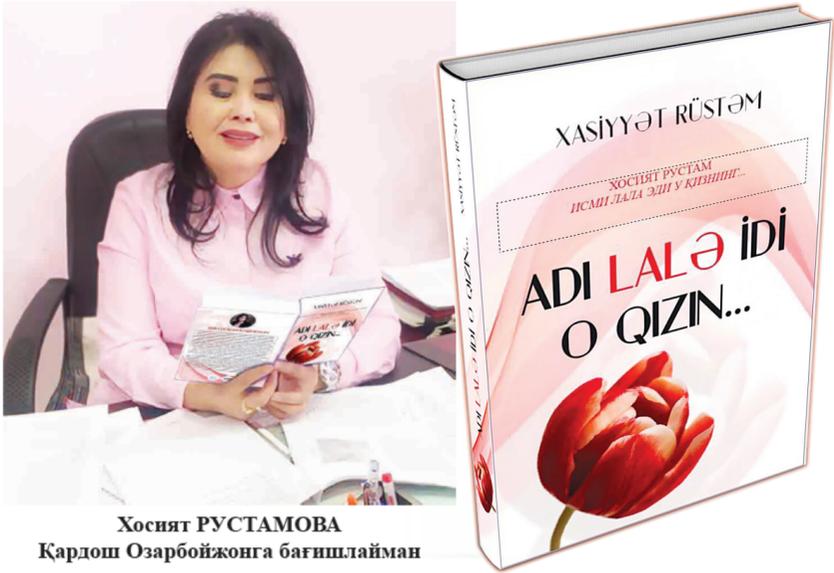
Оқибат

Хикоя

Фазлиддин яна ҳеч нарса демеди. Йўлига қараб кетаверди. — Тўғри, сен университетда дарс берасан, аёлинг журналист.

еди, ичди, кетди. Лекин мана шу келинингиз ҳамиша кўнглимга қараб, яхши-ёмон гапимни кўтариб, меҳрибонлик қилиб, ўз умрини, ҳаётини менга бағишлаб келяпти.

Фазлиддин уларни кузатиб, ишга келди. Ўша куни опаси билан поччасининг гаплари хаёлидан кетмади. Назарида худди бошқалар ҳам унга қараб, "Кўнглиннга олмагин-у, хотинингни жуда эркалатиб юборибсан..."

Хосият РУСТАМОВА Қардош Озарбойжонга бағишлайман

Шу кунларда дилбар ўзбек шоираси, “Китоб дунёси” газетаси Бош муҳаррир Хосият Рустамнинг “Исми Лала эди у қизнинг” номли достони китоб ҳолида Озарбойжонда икки тилда – озар ва ўзбек тилларида нашр этилди.

Асарни ўзбек тилидан ёш иқтидорли ўзбек шоири Раҳмат Бобожон, озарбойжонлик шоирлар Акбар Қўшали ва Элшон Азим озар тилига таржима қилишган. Дунё Ёш Турк Ёзарлари Бирлиги ва “Зирва” нашриётининг ҳамкорликда нашр этган мазкур тўплам Озарбойжон шоираси, жомат ва сиёсий арбоб Ганура Пашаева ҳамда Машхур Маммадовлар ташаббуси билан дунё юзини кўрди.

Бугунга қадар шеърлари бир қанча чет тилларига таржима қилинган Хосият Рустамнинг Озарбойжонда нашр этилган иккинчи тўпламига депутат, фан доктори Жавоншир Файзиев, Тошкентдаги Ҳайдар Алиев номидаги Озарбойжон Маданият Маркази директори Самир Аббосов ва “Зирва” Ижодий маркази раҳбари Роҳиб Иброҳимовлар тақриз сўзларини битишган.

Китобга сўзга моҳир, қалами уткир ижодкорлар – Акбар Қўшали ва Интиқом Яшар муҳаррирлик қилишган.

“Исми Лала эди у қизнинг” достонида муаллиф биринчи Қорабоғ уруши пайти ўз ота-онаси юртидан айро тушган Лаланинг аччиқ ҳаёти, унинг оиласи бошидан ўтказган оғир кунлар ва бу кунларнинг унинг бола хотирасида қолган оғриқли излари, Озарбойжон ва Арманистон ўртасидаги сўнги кунларда рўй бераётган ҳарбий ҳаракатлар ҳақида ҳикоя қилади.

Яқин кунларда китобнинг онлайн-тақдими ўтказилиши кутулмоқда.

ИСМИ ЛАЛА ЭДИ У ҚИЗНИНГ...

1 Ва тадбир тугади... Ҳамма ёқ жим-жит, Тарқала бошлади залда одамлар. Тарқала бошлади зал тўла умид – Унутма олмайдим...

Бир қизча ёнимга келди тортиниби, Суратга тушишни сўради бирга. Шамоллар эсмади ботиниб... Биз парво қилмасдан ёмғирга – Суратларга тушдик!

Жилмайдим. Одатим бўйича кулдим... Тишимнинг оқини кўрсатдим тинмай. Сўнг эса... суратга қарадим, кўрдим – У қизнинг кўзлари ёш билан тўлган! Ва чақмоқ ургандай қотдим шу замон, У йиғлаб юборди кўтармай бошни.

Мен уни кучоқлаб олдим, Художон – Кўрмаган эдим мен бундай кўз ёшни! Исми Лала эди у қизнинг... Ҳозир эсимда йўқ, унга не дедим... Унга нима дедим – хайрлашар чоғ!

Эсимда қолгани, мен ҳам йиғладим – Лалани бағримга босдим маҳкамроқ! Исми Лала эди у қизнинг... – Сенга нима бўлди? Эсиз бу савол,

У жавоб бермади, кўзини юмди. Шунда кўриб қолдим. Суянди беҳол – Кўлида бир сурат бор эди унинг. Исми Лала эди у қизнинг...

Суратни кўлимга олиб қарадим, Бир ўғлон сурати... Нур тўла зиё. Аввал тушунмадим, сўнгра англадим – Нафас ололмасдан қолди бу дунё!

Лалага қарадим – кўзим тортиди нам, У эса гижимлаб турарди жонни. Мен шу кун бир дунё йиғиси билан Кучоқлаб турардим Озарбойжонни. Исми Лала эди у қизнинг!

Уни қийнар эди қандайдир бир дард, Қандайдир бир оғриқ жонимга етди. У мени ўлди... ва кетаётган пайт Кўлимга бир дафтар тутқазиб кетди! «Илтмос, бир ўқиб кўринг, жан бажим», Бу овоз кўксимда етарди ботиб.

Эртаси эрталаб Тошкентга қайтдим – Бир учоқ оғриқни елкамга ортиб. Титрадим. Ток урган эди дафъатан – Унутиб дунёни, жумла-жаҳонни. Бутун дарди билан, йиғиси билан, Мен кучиб йиғладим Озарбойжонни! Исми Лала эди у қизнинг...

Аммо ўқимадим уни саккиз ой, Саккиз ой кўксимда юрдим кўтариб. Бир куни сўзларни қилиб пойма-пой, Мен ўқиб бошладим ҳарфма-ҳарф! Исми Лала эди у қизнинг!

Бугун дафтарингни кўлимга олдим, Узингдай чиرويли экан ёзувинг. Ҳарфлар қошингдай қоп-қора, қалин – Ҳижжалаб ўқийман уни ҳар куни... Тушунмай қоламан баъзи сўзларни, Баъзи ёзувларни қиздим остига.

Мен кўриб қолсам ҳам қанча кўзларни – Қарай олмайдим ростига... Айниқса, бир жуфт кўз термулар маънос, Асрлар қаъридан келади садо.

Бу ўша сендаги суратдаги кўз – Менга эса етмай қоляпти ҳаво! Кўксимни гижимлаб олар нимадир, Бир иссиқ кўз ёшлар юзимни ювар.

Овозлар, овозлар узоқдан келади – Ушалмасдан қолган орузлар... Менинг ич-ичимдан келар галаён, Бир ўкинч эгаллар ҳамма томонни.

Мен яна бир дунё йиғиси билан Бағримга босаман Озарбойжонни!

3 “Уни соғинаман, ишон, рости гап – Менинг болагим ёниб кетганди. Ошхонага яқин гулнинг остида Янги кўғирчоғим қолиб кетганди. Дод солдим, “кўғирчоқ қолди кўчада...” Мени эшитмади бирорта одам.

Ўшанда, ўша кун мени илк бора – “Қайтиб келамиз”, деб алдади онам! Эсимдан чиқмайди, унутолмайман, Мени кутган каби, очади кучоқ!

Тушларимга кириб чиқади баъзан Қизил кўйлақдаги ўша кўғирчоқ. Йигирма етти йил ўтди орадан, Йигирма етти йил айтишга осон. Ҳар кеча тушимда бориб келаман, Бораман мен ўша ошхона томон.

Мен икки йўлакнинг ортида қолдим, Ахир, кўғирчоқ ҳам аслида одам. Унуттиш оғирдир, икки кун олдин Тўғилган кунимда берганди отам! Менинг ўзимдан ҳам буюқдир дардим, Ҳар лаҳза йиғлайман йиртиб ёқамни.

Ўша кундан кейин бошқа кўрмадим, Шоколад олишга кетган акамни”.

4 Унча яхши эмас Озарбойжончам, Гапириш бошқа гап... ёзиш бошқа гап! Бугун сал озгина тортиб хотиржам – Лала, сен ҳақингда турибман ўйлаб! Дафтаринг кўлимни куйдириб борар, Жонимга илашиб боради ҳар сўз!

Қорабоғ, деганда уйғониб қолар Ва икки дунёмиз келар юзма-юз. Эсимга тушмоқда ҳар битта сўзинг, Ҳар томчи кўз ёшинг ҳамда ёдингни Бугун дафтарингни оралаб юриб Топиб олгандайман кўғирчоғингни.

5 Бир сўз қидираман сенга муносиб, Дунёдан қидирган каби ўзимни! Хаёлан мен сени бағримга босиб, Тушундим кўзлари ғамгин дўстимни. У қулиб юради ҳаммаша шодон, У катта-кичикка беради ёрдам.

Жонининг ичида фақат битта жон – Кўзининг ичида ёш қолиб қолган... Мен уни биламан ўн йилдан буён, Аммо ўттиз йилдан кўлдир ҳасрати. Битта шу болангда, жон Озарбойжон – Ҳаётнинг шунча кўп бормиди қасди?

Унга гапирман ҳамма нарсани, Ватаним, оилам, дўстлар, шон-шухрат! Бирор гап қолмайди... Ва лекин... аммо – “Қорабоғ” сўзини айтмайман фақат...

Эсимда... еттими, саккиз йил олдин, Балки бизларга у йиллар икромид. Ҳаёт икки қадам ташлади одим. Чорлади Истанбул аэродроми.

Шоирлар тўпланган – Қирғиз, Қозоқ, Турк, Озар бор, Туркман бор, Ўзбеги Уйғур! Юрагимиз тўла лиммо-лимдир юк, Шёъру кўшиқ билан тўладир кўнги. Кечикиб қолганди қайсидир учоқ, Биз уни кутгандик! Хотиримиз жам!

Бизлар ҳеч нарсани билмасдик у чоғ, Билмасдик йилларни, кўнгилларни ҳам. Кунлар ўтаверар. Йил ўтар эсиз – Қанча дўстни кўрдик... қаерга бордик. Шоирлар кўп эди... аммо иккимиз Ҳали-ҳанузгача дўст бўлиб қолдик.

Аслида, мен эмас, у ҳаммага дўст, Яхшилик қилади жами инсонга. Худойим, илтмос, шу дўстим учун Қорабоғни қайтар Озарбойжонга.

6 Менинг Озарлардан ўртоқларим кўп, Дўстликда уларда йўқдир ками-кўст! Уларнинг ҳар бири Ватанга содиқ – Ярим йўлда ташлаб қетмайдиган дўст! Фақат бир илтмос эсингда турсин, Тилинга чиқарма битта каломни. Биргина “Қорабоғ” деган сўз билан Титроққа соласан Озарбойжонни!

7 Озар тупроғида дарахлар ғамгин, Шамоллар дод солар чопиб ҳар ёнга. Ҳаёт, сен озгина қил унга раҳм, Юрагини қайтар Озарбойжонга!

8 Ҳозир бир қардошим янги пост қўйди: “Қазахда отишма этмоқда давом!” Мен яна янги бир изтироб туйдим – Осмон оғирлашди. Музлади ҳаво. Яна бошим узра айланди осмон, Яна жанг майдони, яна куйган ҳид! Бу нима деган гап?

9 Эсиндан чиққанми кулгу – қулмайсан, Мурғак вужудингда дунё чилпар-чин. Ердан бош кўтарган ҳар қандай майса, Жангга тайёрланар Қорабоғ учун! Ғурурдан улғаяр. Ўсар улуг ном – Қанча оч кўзларни бормоқда янчиби! Озарбойжонда ҳар тугилган ўғлон – Орият жангига шай турган жангчи!

10 Узоқда бўлсам ҳам тинч эмасман мен, Хотиржам эмасман ҳатто тушимда. Қардадир уруш бошланди, ҳамма – Туйқус Озарбойжон келар эсимга! Мозорлар ҳам ҳар хил, қабрлар ҳар хил, Мамлакатлар ҳар хил қолар кўзингда! Менга Она каби Озарбойжоннинг, Жуфт-жуфт қабрлари кетмас кўзимдан!

Ҳозир ҳам узоқдан туради қараб, Қарайман дунёга – ҳовучлаб жонни, Мен эса юзини силаб, эркалаб Боламдай ўпаман Озарбойжонни! Сўнг эса тушундим – Кўп йиллардан сўнг

Бошимга келганда умидсиз йиллар. Кўтариб турибди икки дунёни – Бакудаги ўша, жуфт-жуфт қабрлар.

11 Уни кўргим келар ўшандан буён, Эсламан, ярамга сепилгандай туз. Аммо, ёшга тўла кўзлари билан, У икки дунёга боқади маънос.

12 Исми Лала эди у қизнинг... Ҳаёлим кетган? Айтгандай, кечаси, Сизда ярим тун!

Ҳамма ишларимни суриб бир четга, Сен билан гаплашгим келмоқда бугун. Сенга тегармикан озорқ ердамим, Чиқиб қолармисан яна йўлимдан! Дафтаринг ичидан топиб олганим – Сенинг кўғирчоғинг турар кўлимда! Қачондир топаман!

Бугун ё эрта – Бу икки дунёни кезиб дарбадар. Сен учун шоколад қидириб кетган – Акангни тополсам бераман хабар!

Жон Озарбойжон, Ахир қачонгача берасан шаҳид? Сенинг ўғлонларинг менга ҳам ака, Менга ҳам укадир, менга яқин дўст. Юрагимда оғриқ бошланди яна – Қалбда ўзимдан ҳам оғирроқ бир сўз! Яна ким тупроққа бўлди равона, Яна ўқ ҳавода учдими гирён?

Яна ким тупроққа бўлди равона, Яна ўқ ҳавода учдими гирён? Сочларини юлди қайси бир Она, Яна ким “Отам”, деб йиғлади, дунё? Лала, қаердасан ҳозир?

Шу бугун – Кетдингми ўзиндан йироқ-йироққа! Бир томчи... кўзиндан оққан ёш учун – Жами инсоният турар оёққа...

13 Лала, қаердасан? Хаёлим кетган – Айтгандай, кечаси, Сизда ярим тун!

Ҳамма ишларимни суриб бир четга, Сен билан гаплашгим келмоқда бугун. Сенга тегармикан озорқ ердамим, Чиқиб қолармисан яна йўлимдан! Дафтаринг ичидан топиб олганим – Сенинг кўғирчоғинг турар кўлимда! Қачондир топаман!

Бугун ё эрта – Бу икки дунёни кезиб дарбадар. Сен учун шоколад қидириб кетган – Акангни тополсам бераман хабар!

14 Исми Лала эди у қизнинг... Ўзи ҳам озарлар каби чиرويли – Қошлари қайрилган, кўзлари ҳумор. Устида кўйлаги қирмизи шойи, Сочлари паришон, лаблари гулнор!

15 Исми Лала эди у қизнинг... Уни кўргим келар ўшандан буён, Эсламан, ярамга сепилгандай туз. Аммо, ёшга тўла кўзлари билан, У икки дунёга боқади маънос.

16 Исми Лала эди у қизнинг! 12.07.2020 йил

Жон АПДАЙК (1932–2009), америкалик ёзувчи

Биздан аввалгилар бадий ижоднинг асосий мақсади инсонни фикрлашга ундаш ва ўғит бериш, деб билишарди. Арастуға кўра, фикр бу жодуири ва бу жодунинг кучи фикр илдида мужасамлашади. У ҳар қанча дахшатли ва бешафқат бўлса-да, фикрнинг инсон онгидаги энг жирканч қолдиқлар ва қалби тубида пинҳон энг қора истакларни жунбушга келтириб, уларни поклаши ва охири тозаришга қадар етаклаб борувчи кучга айланишини тинимсиз такрорларди. Арасту даврида бадий тўқима ўқувчи, муаллиф ва асар қаҳрамони ўртасида кўринмас тўр ясаб, бу уч характернинг қалбида бир-бирига нисбатан ҳамдардлик ва руҳдошлик бунёд этмоғи кераклиги ёзилмаган қоида сифатида тан олинган.

Д. Х. Лоуренс доимгидек ўзининг қизгин услубида шундай деб ёзганди: “Ва, айнан шу ерда бизга зарур бўлган романнинг улғувор кучи кўз ўнгимизда намоеён бўлади. У бизга билим бергани ҳолда ичимиздаги ҳамдардлик тўлқинига қўшилиб, бизни мавҳум тасаввур оролларига қадар олиб бориши мумкин. Роман ичимизда оқиб бораркан, руҳимиз қатламларидаги пажмурда таассуротлар ва муқаррар фожага томон одимлаётган ўткинчи қайгуларга нисбатан лан қадоқланган ва ичидаги биллур ғоя қутиси ҳажмидан қачонд катта жўнатмалар ҳам кутубхонамиз эшигини кўп тақиллатиши шубҳасиз-ку? Масалан, мен ўзим яшайдиган мамлакатда бирон ўқитувчи ё ўқувчи томонидан фалон асаримда нима демокчилигини сўрамаган, бирон китобхоннинг ўзим имкон қадар қисқартирган ҳикояларимни ўқиб туриб, унинг, ҳеч туга-масайди, деб ўқиганини изҳор қилмаган ё бўлмасам ўзим умрим бўйи ўрганган диншунослик ва оилавий муносабатлар тизимига оид бирон саволнинг менга берилмаган кунларини даяриб эслолмайман. Хемингуэй, Сент-Экзюпери ёхуд Д’Аннунцио ва Камю каби файласуф романнавислар Америкага келгани заҳот негадир ўз мавқеини йўқотиб, бирдан кимгадир нимадир ўргатишга мажбур донишманд қаламкашга, асарлари эса дидактик қўлланмага айланиб қолади. Эҳтимол, бу ҳол фақат Америка билан содир бўлмас?

Ўзувчига донишманд авлиёдек муносабатда бўлиш, унинг ёзганларидан албатта нимадир ўрганилиши шарт, деб билиш менга ғалати туюлади. Бугун Америкада бир

қанча ёзувчилар олийгоҳларда дарс беришади ва уларнинг анчагина қисми талабаларга адабиёт ва бадий ижод фанларидан маъруза ўқийдилар. Тасаввур қиялпсизми, олийгоҳларда муқовасига “Нафис адабиёт” деб ёзилган китоб ичидаги марварид шодасидек нозик туюнчалар мана шу марваридларни илға тизиб чиқиши керак бўлган ёзувчилар томонидан келажагини ижодга боғламоқчи бўлган ёшларга мажбураб синддирилади.

Бугун ҳамма жойда ҳар қандай ёзувчининг дарс бериши мумкинлиги айтиляпти ва бу менга бир ижодкорнинг эксплутация қилинишидек кўринади. Унга азалдан муаллимдек қараб, асарларини дидактика деб ўйлаш охир бориб уларни ёзув столидан олиб, дарс столи томон ҳаракатланишга мажбур қилди.

Ижодий соҳалардаги таълимнинг завқли, бироқ бефойда соатларида талабанга семинар материалларини тайёрлатишинг, унга диплом ишини ёқлашда топшириқлар беришинг, унинг, фақат ва фақат унинг дунёқаролини ўстириш учун ўз устингда тинимсиз ишлаб, ўзингни ҳайкалтарошдек йўниб, ичингдаги ёзувчидан ўқитувчи ясашинг... Сендан шу ҳолингга ҳам маърузани секинроқ ўқини сўраш талабандан қанчалик журъат талаб қилса, сенинг уларга бераётган таълимнинг ҳеч қачон универсал бўлолмаслиги ва ижодий таълимда универсаллик бўлажак ижодкорлар келажагига болта уришдек гап эканини таъкидлаш ва романтика материал бўлар, деб кундалик эмас, дарс анкетасини тўлдириб ўтиришга вақт сарфлашинг ижодингга нафақат алоқасиз, балки буткул тескари бир фаолият эканини айтиш мендан шу қадар журъат талаб қилади.

Ишнинг қизиқ томони шундаки, адиб ботинидаги нафосат ва инжиқликнинг ўзи бир машғулот экани ва уни бошқаларга ўғит бермоқ йўлида ўлдириш ижодни ҳам бир вақтнинг ўзида яқсон қилиш билан баробарлигини ёзувчиларга тушунтира туриб ҳам ўзининг уларга ўғит бериб қўяётганини ва бундан кўра бориб, ўз ижодим билан машғул бўлишим кераклигини эслаб қолдим.

ТАНЛОВ ЯКУНЛАНМОҚДА

Йил бошида "Kitob dunyosi" газетаси ташаббуси билан тахририят республикамиз ва чет эллик ижодкорларни рағбатлантириш, китоб ва маънавият тарғиботини янада ривожлантириш ва кенг тарғиб этиш мақсадида шоир Абдували Қутбиддин номидаги мукофот учун танлов эълон қилган эди. Йил давомида шоир ва ёзувчилар ўз муаллифлик асарлари билан танловда қатнашишлари билан бир қаторда, хорижда қалам тебратаетган ватандошларимиз ҳамда чет эллик муаллифлар ҳам ўз ижод намуналарини тахририятга тақдим этишди.

Мазкур ижод намуналари газета саҳифаларида эълон қилиниб борди. Йил охирига, танлов якунига етиб бораётгани боис, ҳолис баҳолаш мақсадида ижод материаллари турли мамлакатлардаги танлов ҳайъатига тақдим этилди. Танлов якунига кўра, ғолиб ижодкорлар ҳамда ҳайъат аъзолари номлари газетанинг навбатдаги сонларида эълон қилинади.

Эслатиб ўтамиз, танлов ғолиблари – муаллифлар ҳамда таржимонлар "Kitob dunyosi" газетаси томонидан статуетка, диплом ҳамда эсдалик совғалари билан мукофотланади.

Оскар УАЙЛД, инглиз адиби

Бир даврни ҳаракатга келтирган асосий омил одамлардир, қондалар эмас.

Баъзи нарсалар ортидаги воқелик-ақсар ҳоллар-

да бунга сабаб бизнинг кучсизлигимиз эмас, балки уларнинг ҳеч қандай зоҳирий маънога эга бўлмасликлари бўлиши ҳам мумкин.

Ўзи қилган аҳмоқгарчиликлар қаршида инсонга нажот бергучи яго-

на овуңк унинг ўз-ўзини энг муқаддас яратик деб улуғламоғидир.

Халқни парламент тақиклари билан яхши қилиб қўёлмайси,

Табиаат доим замондан орқада қолиб келган. Уни фақат чинакам санъаткоргина замонга мослаштириши мумкин.

Бир одам уч кун сувсиз яшаши мумкин, лекин бутун бошли жамяят бир кун ҳам адабиётсиз яшолмайди.

Бир аёлга уйланиб, бу ёқда бир нечасига ошиқ бўлиш шу қадар табиий ҳолатки... Бундай табиийликнинг

юқини фақат шеъриятгина кўтариши мумкин.

Бахтга эришган кўнларимиз шу қадар яхши одамга айланамизки, бироқ ҳар доим ҳам яхши одамлик пайтимиз бахтли бўлолмаймиз. Қизиқ...

Тушлар ва тасаввур қуввати эга бўлмаганларгина реалликка сиғинадилар. Бу туғма ногиронликдек аянчли нуқсон.

Замонавий мода шу қадар чидаб бўлмаганларгина реалликка сиғинадилар. Бу туғма ногиронликдек аянчли нуқсон.

Инглиз тилидан ФАРАҲ таржимаси

Атрофинга одамларни йиғишнинг учун ё уларни едириб-ичиришнинг, ё ҳайратлантира олишнинг зарур.

Оломон ҳақида беҳурмат гапирманг. Фақат оломон ичига киролмаганларгина уни ерга уришади.

Мени мақтаганида тобора тубанлашиб бораётганимни ҳис қиламан, бироқ мендан ҳамманинг кўнгли қолганида юлдузларга қадар юксалаётганимни ҳис қиламан.

Бутун истеъдодимни ҳаёт тарзимга йўналтирдим. Ҳаётдан олган тажрибаларимни эса ижодимга.

Владимир НАБОКОВ, рус-америка адиби

ЭВРИЛИШ СОФИНЧИ

Корнелл коллежидаги адабиёт дарсида ўқилган нутқ

Хитойлик бир файласуф бор экан. У бутун умри давомида капалакка айланганини ҳаёп қилган хитойлик файласуфмиканман ё бўлмасам, хитойлик файласуфга айланганини истаган капалакимканман, деб роса бош қотирган экан.

Эврилиш. Нақадар муаззам ҳодиса. Хусусан, капалаклар эврилиши... Гарчи уларнинг сайри шоҳона кўринса-да, бироқнинг қурдан ғумбака ё ғумбақдан қуртга эврилиши ўша эврилишни бошдан кечирган учун у қадар ёқимли машғулот эмас. Ҳар бир қурт ғалати беҳузурлик туйғуси ила ўзини ўзи ўраётганини ҳис қила бошлаган ўша оғир лаҳзани яшаб ўтади. Бўйин тарафидан бошлаб бирдан даҳшатли қичишишга айлангунчи қандайдир туйғу бу. Албатта, доимидек эркак қуртларга имтиёз берилган: улар ўз кучи билан чидаб бўлмас қитқиланиш ва ишқаланиш, сиқишишга дош берган ҳолда тери алмаштиришлари мумкин. Ё қўриб, тананга ёпишган ҳилвиқроқ терининг алмаштиришдан ё шу жойнинг ўзида ўласан. Табиийки, у терининг остида бошқа бир тери борки, у ҳам ёруғликка чиқиш учун сени тинимсиз кучанишга ундайверади. Оқиқ ҳақида, дарахт шоҳчасига илиниб турган тилларанг ғумбақ, бошқача атайдиган бўлсаки, кризалитнинг ўз ичидан ўзидан ўн марта катта капалак чиқариш жараёни мени доим ўзига тортиб келган.

Қурт аввал бу оғрикли ҳодисага тайёрланиши керак. У ишни мос жой излашдан бошлаши керак. Топади ҳам. Бир девор ё бир дарахт танасига ёпишганча судралиб, тепага интилаверади. Ўзини ипак билан ўраб, ипак қопчиқни ошиш учун алоҳида ип ҳозирлайди. Қўйруғининг учи ёқ орқа тиззалари ёрдамида оёғини осмондан қилади. Унинг бу ҳолати кўпинча тескари чизилган сўроқ белгисига ҳам ўхшаб кетади, зотан ўртада савол тугилиши табиий: энди қандай қилиб бу теридан кутуларкин? Бир қимирлайди, икки қимирлайди – териси сиртки тарафдан йиртилди очилади ва худди соссика шаклидаги қўйлағини ечишга уринган одам каби елка ва туқлари ёрдамида секин-аста терисидан кутулади. Бунинг ортидан

энг мунозаробо ҳолатга гувоҳ бўласиз. Тушунганингиздек, бир жуфт орқа оёғимизни тепага қаратиб, бошимизга таяниб турганимиз сабаб терининг охирини, ҳатто бизни кўтариб турган икки орқа оёғимиздаги қисмининг ҳам ечиб отишимиз керак. Буни эплайимизми ё йўқ? Шудир масала.

Ундай бўлса, устидаги терини қисман ечишга мушарраф бўлган думалоқ кўзли, қайсар нар қуртимиз ишни охирига етказолармикан? У тепадаги илга боғланиб турган орқа оёқларини жон бериб ҳаракатлантира бошлайди. Кўрган одамнинг оғзини очиб қўядиган мохирона қимирлашлари билан ҳам ипакни тутиб қолади, ҳам қолган эски теридан буткул озод бўлади. Энди у янги теридан ярқираб турган танасининг уч нуқтасини ҳаракатга келтиради. Иш пишиди. Энди у қўёш нурида ял-ял товланган, бир қарашда одамга гўдақни етказгунчи пиллага айланади. Пилла даври бир неча кундан бир неча йилгача давом этиши мумкин. Айтсам ишонмайси, лекин болалигимда бир қўтида сақлаган пиллам етти йил турди. У уйқудалик пайти мен лицейни битириб ҳам бўлдим, фақат унинг капалакка айланган кўни биз оиламиз билан поездада кетиб бораётган эдик. Майли, мавзудан чалғимайлик-да, қадрдон пилламизга қайтайлик.

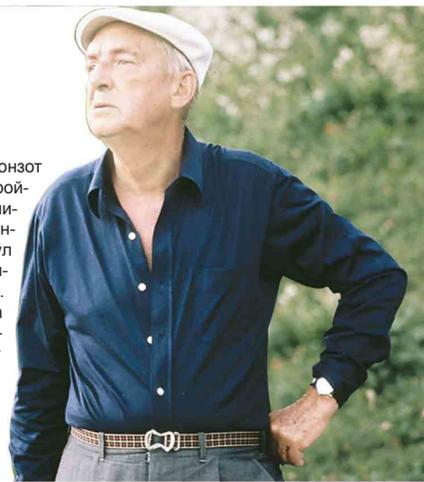
Икки ё уч ҳафта ўтгандан сўнг гаройиб ҳодисалар рўй бера бошлайди. Пилла ҳамон осилиб турибди. Бироқ у қимир этмаган ҳолида бизга оддий бир ҳашаротнинг икки елкасидаги қинлардан ўсиб чиққан ҳарир, ҳали тўлиқ ривожланмаган қанотлари, нозик мўйловлари ва хира кўзлари элас-элас кўриниш беради. Қанотларидаги тўқ қизил доғлар, хошиядаги қуюқ қора ранг ҳам ахён-ахён жилваланиб қўяди. Орадан бир-икки кун ўтган, эврилишнинг олий кўринишига гувоҳ бўлишингиз мумкин.

Қурт ўз терисини қандай ечган бўлса, пилла ҳам худди шундай йиртилди – бу эврилишнинг чин маънода сўнгги мўъжизакор лаҳзасидир ва капалак ташқарига аста мўралайди – энди қуриниш учун оёғини осмондан қилиб туриш унинг гали. Бошида нардан модага

айланган бу жонзот сизга унча чиройли кўринмаслиги мумкин. Чунки у ҳали ҳўл ва тозаланишга улгурмади. О з о д л и к к а чиққан тўқималар вақт ўтиши билан қурийди, томирлар қўлга айланади ва қаттиқлашади. Орадан йигирма дақиқалар чамаси ўтади ва у энди парвозга тайёр.

Капалаклар ўз жинс ва шакллари шундай азоб билан ўзгартирган ҳолдагина яшаб қолишлари мумкин. Сизда шундай савол тугилиши мумкин: пиллани ёриб чиқиш қандай ҳис экан-а? Шубҳасиз, қон мияга уруш очади, нафасингни қисган ғалати туйғу сени ҳаяжонга солади. Ана кейин қўшнинг заррин нурлари остида капалакнинг кўзлари очилиб, энди у бутун дунёни, ўрмонни, гулзорни ва охирида ҳашаротларни тутиб тўплам қилувчи коллекционернинг ёқимсиз башарасини ҳам кўриши мумкин бўлади. Энди сиз билан Роберт Луис Стивенсоннинг "Доктор Жеккилл ва жаноб Ҳайдинг" гаройиб саргузаштлари" қиссасидаги Доктор Жеккилнинг жаноб Ҳайдига қандай эврилгани ҳақида бемалол сўхбатлашшимиз мумкин.

Инглиз тилидан ЭЛЗОД таржимаси

Байрам АЛИ

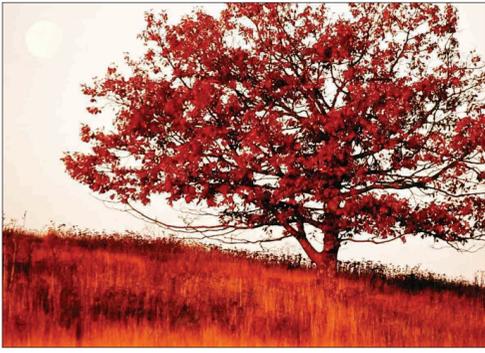
Уларнинг ўз дарахтлари бор эди. Дарахт шоҳларини кенг ёзиб, икковини бегона кўзлардан асрарди. Икковининг сирли сўхбатларини тинглар, гўё маҳбубларнинг шўх-шўх сўзлари кулгусини қистатгандай аста тебраниб қўярди. Улар жуда ардоқлар эдилар азиз дарахтларини. Дарахтнинг танасига юракча чизиб, ўз исмлирини

САДОҚАТ ДАРАХТИ

ёнма-ён битишган эди. – Мен севишни шу дарахтимиздан ўрганганман, қўлларимни бу-у-у-ундай ёзиб, сени доим ҳамом қиламан, – дерди йигит. – Мен ҳам севишни дарахтимиздан ўрганганман, сизни ёмғирдан, шамолдан, ганим нигоҳлардан асрайман, – йигитнинг пинжига сўқиларди қиз.

Шундай кўнларнинг бирида... Шундай кўнларнинг бирида маҳбублар ўртасида нимадир ўзгарди. Худди гаплашишга гаплар тугаётгандек... Ахирини ҳар иккиси бундай давом этиб бўлмаслигини ҳис этдилар. – ...ота-онамга қарши чиқолмайман, ахир, – биринчи қадамни йигит ташлади. – ...биз энгилдик, – унинг майлига

ён берди қиз. – Алвидо!.. – Алвидо!..

Орадан кўнлар, кейин ойлар, сўнг

йиллар ўтди. Шаҳарда яшай бошлаган йигит ўғилчасини олиб, қишлоғининг шу кўчасидан ўтиб қолди. Бийронгина ўғилчаси эса ҳайбатли дарахт томонга етаклади уни. – Дада, бу дарахтнинг олмаси йўқми? – сўради дарахт тағига етишганида. – Йўқ... – негадир ўйлар гирдобидидаги йигитнинг товуши жуда наст чиқди. – Эй, бўлмаса номи қандай аталади? – Дарахт-да, ўғлим... – Эгаси борми? – ... Йигит жим, дарахтнинг танасини аста силар экан, юрагини аллабир эзгин туйғуллар чимчиларди. – Дада, дада, дедим, олмаси йўқ, исми йўқ, бу дарахт одамларга нимага керак?

– Одамларгами?... Одамларга... – лабидан беихтиёр бир жумла учди йигитнинг, – севишни ўргатади... Болақайнинг кўзи ноҳосдан дарахт танасидаги юракча тасвирига тушиб қолди.

– Бунга қаранг, дада, бу нимаси? – Бу... – бир дам тили айланмай қолди. Кейин эса ўғилчасининг қўлидан тутиб ортига етаклади. – Юр, ўғлим, бизни аянг қутаётир. Йўл-йўлакай бола савол беришда давом этарди: – Дада, дарахт одамларга ҳамма нарсани ўргатадими? – Йўқ... – Масалан, нималарни ўргатолмайди? – Билмайман... – Йўқ, биласиз! – Уфф! Садоқатни. Бас энди! – Бас қилмайман! – Унда машиналар ҳақида гаплашамиз. – Йўқ, дарахтлар ҳақида... Садоқат нима, дада? – ...

ХОРИЖДАГИ МУХБИРЛАРИМИЗ ЮЗАСИДАН СЎЗНИ ҚИЗИҚТИРУВЧИ БАРЧА САВОЛЛАРГА УЛАРНИНГ ЎЗЛАРИДАН ЖАВОБ ОЛИШНИНГ ИЗ МУМКИН!

Роберт АДАМСОН, Австралия, Сидней Адабиёт ҳамжамяти мутахассиси. Беттина БАЛЕКА, Австрия, шоира, "Австрия адабиёти учун" давлат мукофоти маслаҳат кенгаши аъзоси Кристофер ФОРД, АҚШ, Мичиган университети илмий ходими. Рикардо ДОМИНИК, Бразилия, Жанубий Америка англизабон шоирлар ассоциацияси маслаҳатчиси. Хусайн ибн ҲАМЗА, Германия, Германиядаги шарқлик шоирлар уюшмаси раҳбари.

Акиф ХОНСУЛТОН, Грузия, "Қорапақлар" илмий журнали Бош муҳаррири. Мэвакхе ИБУЛИ, Жанубий Африка Республикаси, Африка Миллий шеърий академияси саркоғибни. Нилл АЙТКЕН, Канада, Торонто адабий таржима бирлашмасининг Осиё мамлакатлари бўлими бошлиғи. Ким Бит НА, Корея-Ирландия, Ирландия Миллий университети шарқшунослик факультети илмий ходими. Ханюк АГИАТ, Непал шоири, "Ражан Мукарунг" ёзувчилар кенгаши етакчи мутахассиси

Хонг ИН, Хитой адибаси, Пекин таржима маркази ходими Зарина КАНУКОВА, Қабардин-Болқор, "Горянка" газетаси Бош муҳаррири. Олтинбек ИСМОИЛОВ, Қирғизистон, Манас университети ўқувчиси, шоир. Шаҳид АББОС, Покистон, ёзувчи Зера БЕКИРОВА, Қирим-Татар Республикаси. Ҳадда СЕНГОР, Мўғулистон, Мўғулистон Ёзувчилар Иттифоқининг "Халқаро алоқалар" бўлими бошлиғи.

Ҳанне ЭРСТАВИК, Норвегия жамяти етакчи мутахассиси. Акбар ҚУШАЛИ, Озарбойжон, Дунё ёш туркий ёзарлар бирлиги раиси. Алмаз УЛВИ, Озарбойжон, навоийшунос олима, профессор. Рафиқ САЙДУЛЛО, Россия (Архангельск), Шимолий (Арктика) федерал университети талабаси. Нилуфар ШИХЛИ, Россия (Москва), журналист. Изабелла ТАН, Филиппин, Филиппин Шеърият академияси котиби.

Эллимаия СЕО, Финляндия, Финляндия Таълим маркази етакчи мутахассиси. Денис ЭМОРИН, Франция, "Париж йилномаси" нашри мутахассиси. Антониос ФОСТИЕРИС, Юнон шоири, ҳуқуқ фанлари доктори, Афина миллий университети профессори. Кимёе ТАНАКА, Япония, "Шики Хайкуфер" лойиҳаси раҳбари. Парта АЧАРИЯ, Ҳиндистон, шоир

Муассис:

"ТАФАККУР БУЛОГ'И" масъулияти чекланган жамяти

Тахрир хайъати:

Акмал САИДОВ

Дилшод САИДЖАНОВ

Сирожддин САЙИД

Қахрамон ҚУРОНБОЕВ

Шухрат РИЗАЕВ

Рустамбек ШАМСУТДИНОВ

Муртазо СУЛТОНОВ

Ахрор АҲМЕДОВ

Бахтиёр ИСҲОҚОВ

Тоштемир ТУРДИЕВ

Шухрат НОСИРОВ

Қўчқор НОРҚОБИЛ

Ҳамкорларимиз:

Республика Маънавият ва маърифат Кенгаши

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси хузуридаги Аxbорот ва оммавий коммуникациялар агентлиги

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси

Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги

Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи

Бош муҳаррир Хосият РУСТАМОВА

Маънавий-маърифий, адабий-бадбий, ижтимоий-сиёсий газета

№ 4521 буюртма Газета 2001 йил 8 декабрдан чиқа бошлаган.

ISSN 2010-6122

Газета Ўзбекистон Матбуот ва аxbорот агентлигида 0258 рақам билан 2012 йил 26 январда қайта рўйхатдан ўтган.

Саҳифаловчи: Шаҳобиддин МАХМАДИЕВ

Манзилимиз: 100011, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.

Телефонлар: (71) 244-36-97 244-36-99 244-36-90

e-mail: kitobdunyosi@mail.ru

Материаллар газетадан кўчириб босилганда "Kitob dunyosi" дан олингани кўрсатилиши шарт.

Баҳоси келишилган нархда

Адади: 4824

Босишга топшириш вақти – 19.00

Топширилди – 19.00

№ V –

Газета "Ўзбекистон" нашриёт-матбаа ижодий уйида чоп этилди.

Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.

Ҳажми А-2 бичимда, 4 босма табоқ, офсет усулида